

Danderyds kommun

Naturskyddsföreningen i Danderyd

Kommunledningskontoret

Box 66

182 05 Djursholm

Samrådsförslag till ny översiktsplan för Danderyds kommun – KS 2019/0261

Naturskyddsföreningen i Danderyd har beretts tillfälle att yttra sig över förslag till ny översiktsplan. Vi vill framföra följande:

Förslaget är ambitiöst och mångordigt, men vi saknar konkreta mål att följa upp, och generellt gäller att klimat- och miljöhänsyn får för lite utrymme. Det har aldrig varit mer angeläget, och det är bråttom. Det förändrade klimatet ställer nya och stora krav på våra kommuner. Det påverkar all verksamhet, och det måste genomsyra all planering.

Kommunen vill bevara den gröna villastadens karaktär och i så liten utsträckning som möjligt ta jungfrulig mark i anspråk för ny bebyggelse. Vi applåderar, Danderyd är ju redan en av de mest exploaterade kommunerna i landet. Befintliga grönområden måste värnas och skötselplaner ses över och klimatanpassas. Dessutom behöver sambanden mellan olika områden stärkas.

NF har främst synpunkter på användning av mark- och vattenområden med fokus på djur och natur, stadsnära friluftsliv, miljö- och klimathänsyn samt biologisk mångfald.

I förslaget hänvisas till undersökningar från 2018 (resvanor), och så långt tillbaka som 2014 (vattenprover). I dagens samhälle sker stora förändringar på kort tid och det är viktigt att följa upp utvecklingen kontinuerligt.

Kommunens utgångspunkter

Som utgångspunkter anges kommunens vision, mål och styrdokument, men även FN:s globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030 samt regionala och nationella mål för hälsa, energi, klimat och miljö. Risker är att det blir otydligt, vi ser gärna att man är mer konkret och adderar mätbara mål som är enkla att löpande följa upp.

Kommunens vision antogs 2019. Det är inte så länge sedan, men den känns redan föråldrad. Här nämns ingenting om djur och natur, biologisk mångfald, om vikten av stadsnära friluftsområden eller om skogens betydelse för ett hållbart stadsklimat.

Stärk svaga samband

Vi är många som uppskattar närheten till skog och mark, möjligheten att ta på löpskor, ta med barn i alla åldrar och finna rekreation på nära håll. NF vill, som så många gånger tidigare,

peka på vikten av att stärka svaga samband mellan olika grönområden, både i kommunen och i regionen. Inte minst gäller detta Rösjökilen och vi anser att Rinkebyskogens reservatet bör utvidgas (se nedan).

Danderyd har svaga samband mellan Altorpsskogen och Rinkebyskogen och överhuvudtaget mellan kommunens två halvöar, som delas av E18. Tre gröna stråk över E18 finns angivna i planen. För oss finns det flera frågetecken kring hur dessa ska kunna fungera som gröna samband. Stråken hänger dåligt ihop med större gröna områden.

De gröna områden som finns kvar i kommunen måste skyddas från exploatering, det gäller t ex utvecklingsområdet Rinkeby vid och norr om starten för Roslagsleden.

Bebyggelse som inte gör intrång

I planen ligger fokus på nybyggnation med närhet till naturen – nya bostäder ska byggas max 200 meter från naturområde eller park – det är viktigt för attraktionen.

Samtidigt måste säkerställas att ny bebyggelse inte gör intrång på befintliga parker och naturområden. Det är också viktigt att boende i det befintliga beståndet har nära till parker och naturområden.

Energi

Många småhus och flera kommunala förskolor värms fortfarande med direktverkande el, även om nära 60 procent av hushållen i småhus värms med geoenergi. Kostnaden för installation av bergvärme är hög, kanske alltför hög för många hushåll.

Vi stöder därför kommunens ambition att bygga ut fjärrvärmenätet för att förbättra tillgången till klimatsmart uppvärmning.

Avfall

Vi skulle gärna se en löpande information om hur hushållen klarar sopsortering. Vi vill särskilt lyfta fram vikten av att förbättra kunskapen om sopsortering och möjlighet till återbruk och återanvändning.

På kommunens hemsida läser vi att mer än hälften av alla hushåll sorterar sitt matavfall. Fler borde vara med, tycker vi. Hur ligger vi till jämfört med andra kommuner? Här kan säkert kommunen göra mer genom riktad information till hushållen.

Trafik och transporter

I riktlinjer för Trafik och transporter saknar vi miljö- och klimatperspektivet, både vad gäller mål och konkreta åtgärder. Trafiken måste bli mer miljö-, klimat- och hälsoanpassad, med särskilt fokus på buller, partiklar och utsläpp.

NF håller helt med om att det kollektiva resandet utgör stommen i ett miljöanpassat trafiksystem. Detta kan gärna framgå tydligare i översiktsplanen, där istället cykling, som är svårt för äldre och funktionshindrade (och svårt för alla under vintern!) lyfts fram.

Danderyd har satsat hårt på cykelbanor, och vi ligger också högt när det gäller andelen som cyklar till jobbet. Cykelresor svarade 2018 för 11 procent av det totala resandet. Kommunen anger ett mål för andel cykelresor på 15 procent 2024.

Vi föreslår att mål för kollektivtrafiken också preciseras. Goda kollektiva förbindelser inom kommunen och god framkomlighet på trottoarer och gångvägar året om stärker det kollektiva resandet. Kanske finns möjlighet att pröva gratis kollektivtrafik inom kommunen inom ramen för ett regionalt projekt? Kommunen behöver också säkra att infartsparkeringarna är tillgängliga för kommunens invånare vid alla tider på dygnet för att underlätta pendling.

Buller är ett stort problem, särskilt i närheten av E18, men också nära Roslagsbanan. Det finns forskare som hävdar att bullerföroreningar påverkar hela ekosystemet.

Detsamma gäller luftföroreningar, där partiklar och kolväten är giftiga för både människor och djur. Hur ser utvecklingen ut? Vi saknar överlag klargörande diagram.

Vägar och järnvägar utgör dessutom hinder för djur att passera.

Att begränsa hastigheten på E18 är en enkel åtgärd som skulle ge snabb effekt. Men på sikt anser NF att E18 bör tunnelförläggas. Genomfartstrafiken väntas öka kraftigt och detta skulle effektivt minska trafikens skadeverkningar.

Ljusföroreningar

Ljusföroreningar är ett ökande hälso- och miljöproblem. Belysning under dygnets mörka timmar ger ljusföroreningar som inte bara skadar människors hälsa, det påverkar också djurlivet och är särskilt skadligt för nattaktiva insekter. Sverige ligger efter, men goda exempel finns ibland annat Frankrike, Italien och Tyskland.

NF önskar att kommunen lyfter fram risken för ljusföroreningar i all planering. Detta är särskilt viktigt i och i närheten av våra grönområden. Kommunen borde också uppmana villaägare och bostadsrättsföreningar att se över och justera sin belysning.

Vattenkvalitet och hantering av dagvatten

Vi ser redan effekter av den globala uppvärmningen med ökade vattenflöden och häftiga skyfall också här i Sverige. Den pågående landhöjningen kan inte kompensera ökade havsnivåer. Kommunen har gjort stora investeringar för att hantera översvämningar, men Danderyd har trots detta flera områden som riskerar översvämning, t ex Nora torg.

Problemen riskerar att öka på grund av den pågående förtätningen, med nedhuggna träd och hårdgjorda ytor.

Ett förändrat klimat, med högre temperaturer både sommar och vinter, kommer att gynna skadedjur som mygg och fästingar och sjukdomar som tidigare bara funnits i tropiska länder väntas spridas också här. Vi vet att stillastående vatten gynnar mygg och uppmanar kommunen att hålla noggrann uppsikt över detta.

Edsvikens vatten når inte upp till miljökraven. Vi ser fram emot förslag på kraftfulla åtgärder i kommunens nya vattenplan.

Vi ser att den senaste mätningen av kvaliteten i Ekebysjön, Ösbysjön och Nora träsk gjordes 2014. Vattenkvaliteten bör självklart följas upp årligen – eller ännu hellre flera gånger om året och med olika mätpunkter – för att ge politiker, tjänstemän och vanliga medborgare en aktuell bild.

I Rösjön har smal vattenpest etablerat sig, en växt som finns med på EU:s lista över invasiva främmande arter. NF vill uppmana kommunen att hålla noggrann uppsikt över beståndet, med kontinuerliga insatser för att bekämpa utbredningen.

Både Ösbysjön och Ekebysjön växer igen. Ösbysjön påverkas av närheten till Djursholms Ridskola och Ekebysjön av beteshagar i närheten.

När våtmarker växer igen påverkas både rening av vatten och artrikedomen. (SLU, Evaluating created wetlands for bird diversity and reproductive success, Biological Conservation. <https://snd.gu.se/en/catalogue/study/2021-90>)

Alla Danderyds badplatser får fina betyg, det är viktigt att informera allmänheten om att det är skillnad mellan badkvalitet och ekologisk kvalitet!

Friskt vatten och levande hav och sjöar är livsviktigt. Att hantera hoten är en stor utmaning redan idag, och än mer framöver. *NF har kommenterat detta utförligt i våra remissvar på kommunens dagvattenplan och vattenplan.*

Parker, golfbanor och naturområden

Danderyds naturreservat, Öarna i Värtan, Ekebysjön och Rinkebyskogen, är särskilt värdefulla att värna om. Efter kommunbeslut (februari 2014) om att skydda Rinkebyskogen som kommunalt naturreservat har den nödvändiga registreringen fördröjts och är i dag (september 2021) fortfarande inte klar. Vi vet att många Danderydsbor värnar om denna för friluftslivet så viktiga luga. NF ser med tillfredsställelse att kommunen nu har skickat ut beslutsdokument och skötselplan på ny remissrunda inför en korrekt registrering hos Länsstyrelsen.

Rinkebyskogen är en viktig del av Rösjökilan, en av Stockholms Gröna kilar. **Vår uppfattning är att reservatet bör utvidgas till att också omfatta Svenska kyrkans mark ner till Edsviken och kommunens mark sydost om reservatet, där Roslagsleden börjar.**

När det gäller Rinkebyskogen har NF påpekat att den stora trenden med MTB måste hanteras så att skadegörelsen begränsas. *Se också NFs remissvar angående Rinkebyreservatet 2021-08-30.*

Danderyd har, som påpekas, tillsammans med Kungliga Djurgården, ett av Europas sista bestånd av gamla ekar. Det är i sig en anledning att bevara dessa miljöer. Vi vet också att ekar är särskilt viktiga för bin och andra pollinatörer och att stora träd sänker temperaturen under heta sommarkvarnar.

NF vill värna både små och stora parkområden – och alla måste inte nödvändigtvis utrustas med lekplats och motionsredskap! Denna sommar har flera ängsytor fått blomma färdigt innan de slagits (och allmänheten har kunnat läsa om detta på fina skyltar – det tackar vi för!). **Delar av våra stora parker med kortklippta gräsytor borde kunna skötas på samma sätt.**

Golf har många utövare i kommunen och här finns tre golfbanor på kommunens mark. Det är viktigt att dessa stora markområden sköts på bästa sätt. **Vi uppmanar kommunen att ställa krav på att fairways inte gödslas och att ruffarna slås först efter blomningen.** Goda exempel finns att inspireras av, t ex Lunds Akademiska GK.

NF ser gärna att kommunen informerar om hur man kan bidra för att gynna pollinatörer och biologisk mångfald – i sin egen trädgård, på sin balkong eller föreningens innergård.

Vi är många som både kan och vill bidra!

Danderyd den 30 september 2021

Eivor Niklasson

Ordförande

Naturskyddsföreningen i Danderyd